

Huvudman

UMEÅ KOMMUN

utbildningskontoret@umea.se

Ärendet

Tillsyn av Stylistgymnasiet Dragonskolan (dnr SI 2023:7307) och Frisörgymnasiet Dragonskolan (dnr SI 2023:9181) i Umeå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Umeå kommun att senast den **måndag den 9 september 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande uppföljning och utredning av elevers frånvaro, signering av och innehållet i betygskataloger, anmälan om och utredning av kränkande behandling samt användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Umeå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Umeå kommun ska vidta följande åtgärder

Uppföljning och utredning av elevers frånvaro

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 26 augusti 2024 informera alla lärare som undervisar elever vid Stylistgymnasiet Dragonskolan och Frisörgymnasiet Dragonskolan om skolenheternas rutiner för att registrera

all frånvaro inklusive frånvaro i form av sen ankomst samma dag som den inträffat samt om skollagens krav på att informera omyndiga elevers vårdnadshavare samma dag som eleven varit frånvarande. Huvudmannen ska dokumentera hur, när och till vilka informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 15 kap. 16 § 2 st. skollagen).

2. Se till att rektorn inleder en utredning om en elevs frånvaro om elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro, om skollagens krav på obehövlighet att inleda en frånvaroutredning inte är uppfyllt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Huvudmannen ska inkomma med en dokumentation där det framgår vilka elever vid skolenheterna under perioden den 10 maj till den 6 september 2024 som rektorn har bedömt har upprepad eller längre frånvaro. Vidare ska huvudmannen inkomma med uppgifter om i vilka fall och vid vilken tidpunkt utredningar om frånvaro inletts. Huvudmannen ska också inkomma med uppgifter om, och i vilka fall utredningar om frånvaro bedömts som obehövlige, och redogöra orsakerna till detta. Om rektorn i samband med frånvaroutredningar bedömt att förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska det av huvudmannens redovisning även framgå dessa vilka fall (7 kap. 19 a § skollagen).

Signering av och innehållet i betygskataloger

3. Se till att rektorn tillser att betygskatalogerna förs i enlighet med, och har det innehåll som föreskrivs i Skolverkets föreskrifter om betygskatalog. I detta ingår att se till att den eller de som beslutar om betyg, förser betygskatalogen med datum och egenhändig eller elektronisk signatur. Betygskatalogerna ska vara försedda med Skolverkets skolenhetskod, skolform, namn på huvudmannen, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen, namn på eleven och elevens personnummer eller motsvarande, namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg, namn på klass eller motsvarande, kursens namn, poäng och kurskod, elevens betyg efter genomgången kurs och betyg efter provning samt i förekommande fall namn på program och studieväg i gymnasieskolan. Huvudmannen ska inkomma med betygskatalogerna för samtliga kurser som getts och avslutats under vårterminen 2024 vid de aktuella skolenheterna (3 kap. 14 och 16 §§ skollagen, 8 kap. 8 § gymnasieförordningen (2010:2039) och 7–8 och 12 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)).
4. Se till att senast den 31 maj 2024 informera alla lärare som undervisar elever vid Stylistgymnasiet Dragonskolan och Frisörgymnasiet Dragonskolan om att den eller de lärare som beslutar om ett betyg ska

datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig eller elektronisk signatur samt namn och titel. Huvudmannen ska dokumentera hur, när och till vilka informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § skollagen och 7–8 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog).

Anmälan om och utredning av kränkande behandling

5. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 26 augusti 2024 tydliggöra för all personal vid Stylistgymnasiet Dragonskolan och Frisörgymnasiet Dragonskolan om skollagens krav om att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Vidare ska huvudmannen se till att informera personalen om skolenheternas gemensamma rutiner för anmälan om kränkningar gällande hur och till vem anmälan ska göras. Huvudmannen ska dokumentera hur, när och till vilka informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 6 kap. 10 § skollagen).
6. Se till att en utredning sker i samtliga fall som anmälts där en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. För att säkerställa detta behöver huvudmannen se till att rektorn tar emot och anmäler alla misstänkta fall av kränkningar som sker på skolenheterna och anmäler detta till huvudmannen. Huvudmannen ska innan den 26 augusti 2024 tydliggöra för skolenheternas rektor att alla fall av misstänkta kränkningar behöver delges huvudmannen och utredas. Huvudmannen ska dokumentera vilken information som lämnats till rektorn och när den förmedlats. Rektorn ska dokumentera hur många anmälningar som gjorts under perioden mellan den 10 maj till den 6 september 2024. Huvudmannen ska dokumentera hur många utredningar om kränkande behandling som gjorts under samma period för de båda skolenheterna. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 6 kap. 10 § skollagen).

Användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

7. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 26 augusti 2024 informera all personal och alla elever vid Stylistgymnasiet Dragonskolan och Frisörgymnasiet Dragonskolan om att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast får användas i undervisningen enligt lärarens instruktioner, eller om de utgör extra anpassningar alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl. Huvudmannen ska dokumentera hur, när och till vilka informationen

har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 5 kap. 4 a § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Umeå kommun en anmärkning avseende brister rörande Stylistgymnasiet Dragonskolans och Frisörgymnasiet Dragonskolans användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolenheternas rektor. Umeå kommun ska senast **måndag den 9 september 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser Stylistgymnasiet Dragonskolans och Frisörgymnasiet Dragonskolans förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero och motverka kränkande behandling, elevernas inflytande över sin arbetsmiljö, ordningsregler samt utredning och vidtagande av åtgärder mot ordningsstörande beteende .

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendena (dnr SI 2023:7307 och SI 2023:9181) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2023 inlett en tillsyn av de två skolenheterna Frisörgymnasiet Dragonskolan samt Stylistgymnasiet Dragonskolan i Umeå kommun. Vid båda skolenheterna bedrivs utbildning inom det nationella gymnasieprogrammet Hantverkverksprogrammet med inriktningen Frisör, barberare och hår- och makeupstylist i årkurserna 1–3. Huvudmannen har delat upp Hantverksprogrammet i två olika skolenheter med två yrkesutgångar, Frisör och barberare respektive Hår- och makeupstylist. Eleverna från de båda skolenheterna läser och undervisas av samma lärare i de gymnasiegemensamma ämnena samt i vissa andra kurser.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Frisörgymnasiet Dragonskolan och Stylistgymnasiet Dragonskolan följer gällande bestämmelser avseende uppföljning och utredning av elevers frånvaro, signering av och innehållet i betygskataloger, skolenheternas förebyggande samt åtgärdande arbete

med att skapa trygghet och studiero samt motverka och förebygga kränkande behandling, anmälan om och utredning av kränkande behandling, elevernas inflytande över sin arbetsmiljö, rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning, användningen av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning, ordningsregler, utredning och vidtagande av åtgärder mot ordningsstörande beteende samt användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolenheternas rektor.

Tillsynen har genomförts genom ett besök på skolenheterna den 4–8 december 2023. Vid besöket genomfördes lektionsobservationer och intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, den biträdande rektorn samt rektorn. Som en del av tillsynen har även dokumentation från skolenheterna och från huvudmannen granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt bilaga till detta beslut.

Föreläggande

Uppföljning och utredning av elevers frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Registrering av frånvaro samt information till vårdnadshavare

Skolenheterna har en gemensam handlingsplan vid elevers frånvaro enligt vilken den undervisande läraren senast vid skoldagens slut ska registrera all frånvaro för de elever som läraren undervisat under dagen. Vid frånvaroregistreringen genereras ett automatiskt e-postmeddelande till omyndiga elevers vårdnadshavare om elevens frånvaro. Elever från båda skolenheterna uppger i intervju att omyndiga elevers vårdnadshavare får ett meddelande från skolans frånvarosystem samma dag som frånvaron skett, i de fall aktuell lärare registrerat frånvaron i skolans system för frånvarohantering.

Både lärare och elever från de båda skolenheterna uppger att det beroende på orsak till frånvaron varierar mellan lärare om frånvaron överhuvudtaget

rapporteras in i skolans frånvarosystem. Enstaka sena ankomster eller frånvaro som beror på oväder rapporteras inte av vissa lärare, medan andra orsaker såsom försovning rapporteras in av de flesta lärarna. Vissa lärare uppger att de alltid rapporterar sen ankomst, medan andra lärare uppger att de inte registrerar sen ankomst om det avser enstaka tillfällen. En lärare uppger i intervju att eleverna får flera chanser att bättra sig, innan hen rapporterar sena ankomster. Den biträdande rektorn bekräftar att lärarna har olika sätt att se på när frånvaro ska rapporteras gällande sen ankomst.

Lärare från båda skolenheterna samt den biträdande rektorn uppger i intervjuer att det finns ett par lärare som arbetar på skolenheterna som i vissa fall inte tar någon närvaro alls. Den biträdande rektorn uppger att det resulterar i att vårdnadshavare till omyndiga elever inte får något meddelande om frånvaron samma dag som frånvaron skett eftersom ett sådant meddelande förutsätter att frånvaron rapporterats in i systemet.

Skolenheternas arbete mot upprepade och längre frånvaro

Rektorn har i intervju uppgett att han delegerat uppgiften att utreda frånvaro för elever på de båda skolenheterna till den biträdande rektorn. Den biträdande rektorn uppger att hon ansvarar för att frånvaron utreds för de elever som har en längre eller oroväckande frånvaro. Vidare ansvarar hon för att inleda utredningar om särskilt stöd. Lärare, mentorer, personal ur elevhälsan och den biträdande rektorn uppger i intervjuer att den biträdande rektorn ansvarar för att varje månad sammanställa skolenheternas rapporterade elevfrånvaro genom att samla statistiken i ett särskilt dokument. Där följer den biträdande rektorn även upp eventuella mönster i frånvaron under enskilda månader samt över tid. Sammanställningen skickas ut av den biträdande rektorn till lärarna. Eleverna uppger att de får ta del av sin egen individuella frånvarostatistik varje månad.

Lärare, mentorer, personal inom elevhälsan och den biträdande rektorn uppger vidare att om en elev har längre, oroväckande hög eller spretig frånvaro, ansvarar elevens mentor för att ta upp elevens frånvaroproblematik på nästkommande elevhälsoteammöte. Där diskuterar elevhälsoteamet om vilka utredningsåtgärder som behöver vidtas. Den biträdande rektorn uppger att hon ansvarar för att föra protokoll över vad elevhälsoteamet kommit fram till under mötet, samt för att besluta om vem eller vilka i elevhälsoteamet som ska ansvara för en fördjupad kartläggning av orsakerna till frånvaron för de elever som tagits upp på mötet.

Av intervjuer med rektorn, den biträdande rektorn och lärare framgår att de ser frånvaron som hög eller problematisk när en elevs frånvaro uppgår till 20 procent eller över. Den biträdande rektorn uppger att skolenheterna har en schablon för vad som anses vara omfattande eller återkommande frånvaro. Det handlar om fyra timmars ogiltig frånvaro eller mer, eller mer än 20 procent anmäld frånvaro på en månad. Rektorn uppger att det generellt sett är en problematisk frånvaro om elever har 20 procents frånvaro och över men att den gränsen egentligen är för högt satt och att det kan bli en annan gräns framöver.

Den biträdande rektorn uppger att det inte finns några särskilda rutiner på skolan för vad som ska ingå i en frånvaroutredning men att skolenheterna använder ett samlat skolgemensamt dokumentationssystem där det går att lägga in uppgifter som tillhör en frånvaroutredning. Rektorn bekräftar den biträdande rektorns uppgifter. Han tillägger att han har upptäckt att det är lösa rutiner kring frånvaro på Frisörgymnasiet Dragonskolan och Stylistgymnasiet Dragonskolan. Det utgör ett utvecklingsområde men han har ännu inte initierat något arbete med det. Vidare har huvudmannen gett in ett formulär för handlingsplan för elever med problematisk frånvaro som finns i det skolgemensamma dokumentationssystemet, men har uppgett att handlingsplanen inte används av de två aktuella skolenheterna.

Huvudmannen har gett in handlingar som utgör skolenheternas frånvaroutredningar för åren 2022 till och med 2023 samt de utredningar som har startats tidigare men som fortfarande är öppna ärenden. Det totalt finns åtta frånvaroutredningar på båda skolenheterna för åren 2022 och 2023 samt ytterligare två pågående ärenden från tidigare år.

Inleda och utreda frånvaro och utredning av elevens behov av särskilt stöd i samband med frånvaroutredningar

Den biträdande rektorn har rörande elev nummer 1 i intervju uppgett att hon bedömt det som obehövt att inleda en frånvaroutredning. Av intervjuer med lärare och den biträdande rektorn framgår att eleven behöver arbeta vid sidan av skolan för att försörja sig och att eleven prioriterar det framför skolan. I den frånvarostatistik som Skolinspektionen tagit del av framgår att eleven under perioden mellan den 21 augusti 2023 och den 4 december 2023 hade en frånvaro om 22,9 procent. Enligt den biträdande rektorn har eleven inte påvisat några studiesvårigheter utan uppfyller målen i samtliga kurser. En lärare uppger att eleven hade höga ambitioner med skolan när hen började gymnasiet men på grund av behovet av egen ekonomisk försörjning, nöjer sig eleven med de lägre betygsstegen. Den biträdande rektorn uppger att eleven är strategisk och vet vilken gräns hen behöver klara för att uppfylla målen. Vidare uppger hon att den enda insats som skolan genomfört för att öka elevens närvaro är kuratorssamtal med eleven under höstterminen 2023 men samtalen ledde inte till mindre frånvaro i skolan.

Den biträdande har även gällande elev nummer 2 uppgett att hon bedömt det som obehövt att inleda en frånvaroutredning. Av frånvarostatistiken framgår att eleven hade en frånvaro om 23,4 procent mellan den 21 augusti 2023 och den 4 december 2023 och för vårterminen 2023 var frånvaron 21 procent. Vidare framgår av handlingar som Skolinspektionen tagit del av att eleven har tre F i betyg från vårterminen 2023 i kurserna Fotografisk bild 1, Historia 1a1 och Svenska 2 och att elevens eventuella behov av särskilt stöd inte är utredda. Enligt utredningen har elevens orsaker till frånvaron varierat över tid. Enligt en lärare var en av orsakerna till elevens frånvaro att eleven egentligen inte ville gå på aktuellt program och tyckte att kraven var för höga i vissa kurser samt att det inträffat vissa personliga

omständigheter som lett till frånvaro. Den biträdande rektorn har skriftligen uppgett att eleven haft en sammanhängande sjukfrånvaro under en period men att eleven inte har haft problem att klara studierna. Under höstterminen 2023 har eleven beviljats fem dagar ledigt och från början av oktober 2023 har eleven haft hög frånvaro på grund av den biträdande rektorn kända personliga omständigheter. De åtgärder som eleven erbjudits av skolan under hösten 2023 har enligt den biträdande rektorn varit samtal med kuratorn och att få hjälp av mentorn att ta igen missade studier.

Rättslig reglering

Av 15 kap. 16 § skollagen framgår att elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om eleven i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare, för det fall det rör sig om omyndiga elever, samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas och rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Av proposition 2017/18:183 s. 139 framgår att rektorn inte är skyldig att inleda en frånvaroutredning i fall där det är obehövt såsom till exempel vid en beviljad längre ledighet eller om rektorn redan har kännedom om återkommande behov av vårdbesök för eleven i fråga.

Av proposition 2009/10:165 s. 287 och 664 framgår att med uttrycket andra svårigheter i sin skolsituation avses sådana situationer där en elev behöver särskilt stöd även om det just då inte finns anledning befara att han eller hon inte ska nå de kunskapskrav som minst ska nås men som skolan befara kan leda till större problem på sikt om inte situationen utreds.

Av proposition 2017/18:183 s. 74–75 framgår att det inte är givet att en elev som är frånvarande inledningsvis bedöms ha svårigheter i sin skolsituation eller bedöms behöva särskilt stöd, även om elevens frånvaro på sikt kan leda till just detta. Elever med omfattande frånvaro kan tvärtom i vissa fall inledningsvis bedömas ha goda förutsättningar att nå kunskapskraven och träffas därmed inte alltid av bestämmelserna om särskilt stöd från början. Frånvaron kan dock leda till att eleven inte får så goda betyg som eleven skulle ha kunnat få. I förlängningen kan frånvaron leda till att eleven får problem med att få godkänt resultat eller att skolan bedömer att det saknas underlag för bedömning av elevens kunskaper och att betyg därför inte kan sättas vilket i sin tur kan innebära att eleven till slut hoppar av utbildningen.

Vidare framgår av propositionen att det inte finns några detaljerade krav eller formkrav på hur utredningen om frånvaro ska genomföras. Fokus bör vara på att i samråd med elev, och i förekommande fall med vårdnadshavare, sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. På så sätt kan arbetet med att tidigt fånga upp elever som löper risk att avbryta studier eller som mår dåligt stärkas. I detta arbete är det viktigt att samråd sker med elevhälsan. Det är också viktigt att skolan dokumenterar arbetet med att åtgärda frånvaro och att det finns goda rutiner för uppföljning av frånvaron, till exempel så att elever inte kan vara frånvarande utan att det framgår av skolans frånvarorapportering. Regeringen anser att det i vissa fall kan räcka med en enklare utredning, till exempel att vid en längre anmäld sjukfrånvaro begära in sjukintyg från eleven eller elevens vårdnadshavare. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, till exempel bristande bemötande eller behov av särskilt stöd.

Av proposition 2017/18:183 s. 138–139 framgår att upprepad eller längre frånvaro skyndsamt ska utredas oavsett om den är giltig eller ogiltig. Detta beror på att frånvaro, som visserligen anmälts men som egentligen borde betraktas som ogiltig, kan missas om rektorns utredningsansvar begränsas till att endast omfatta ogiltig frånvaro. En omfattande frånvaro har vidare negativ inverkan på elevens kunskapsutveckling oavsett orsak och kan ytterst leda till att eleven inte får betyg.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömning är att Stylistgymnasiet Dragonskolans och Frisörgymnasiet Dragonskolans arbete med uppföljning av elevernas frånvaro och information om elevens frånvaro till omyndiga elevers vårdnadshavare inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att lärarna inte alltid registrerar elevernas frånvaro i skolans system för frånvaro. Det resulterar i att vårdnadshavare till omyndiga elever inte får något meddelande om frånvaron samma dag som frånvaron skett. Dessutom leder utebliven registrering av frånvaro för eleverna till missvisande frånvarostatistik och risken finns att utredningar om frånvaro inte inleds i tid eller överhuvudtaget.

Vidare är Skolinspektionens bedömning att Stylistgymnasiet Dragonskolans och Frisörgymnasiet Dragonskolans arbete med utredning av elevers längre frånvaro inte uppfyller författningarnas krav. Utredningen visar att eleverna 1 och 2 under höstterminen 2023 hade mer än 20 procent ackumulerad frånvaro. Den biträdande rektorn har trots det inte inlett några utredningar av elevernas frånvaro men hänvisning till att hon bedömt det som obehövt.

Av förarbetena till gällande bestämmelser om frånvaroutredning räknas två situationer upp som definierar begreppet obehövt vilka handlar om fall av en beviljad längre ledighet eller om rektorn redan har kännedom om återkommande behov av vårdbesök. Skolinspektionens bedömning är att det visserligen kan ha varit obehövt att utreda vissa delar av den frånvaro som rapporterats in gällande eleven 2 såsom en beviljad ledighet om fem dagar under hösten 2023, men att så

pass långvarig och omfattande frånvaro som det sammantaget varit fråga om, inte är en sådan situation som lagstiftaren avsett vara undantagen en frånvaroutredning.

Vidare är Skolinspektionens bedömning att Stylistgymnasiet Dragonskolan och Frisörgymnasiet Dragonskolan inte uppfyller författningarnas krav på att skyndsamt inleda elevers behov av särskilt stöd på grund av andra svårigheter i elevens skolsituation. Utredningen visar att det finns indikationer på att elev 1 under en längre period inte fått så goda betyg som eleven hade kunnat få, på grund av omfattande frånvaro. Vidare visar utredningen att elev 2 på grund av omfattande frånvaro under en längre period inte uppfyllt de betygskriterier som minst ska uppfyllas i tre kurser. Den biträdande rektorn har trots dessa omständigheter inte inlett några utredningar av elevernas behov av särskilt stöd utifrån att eleverna uppvisat andra svårigheter i sin skolsituation, i form av omfattande frånvaro.

Vidare framgår det av de frånvaroutredningar som Skolinspektionen tagit del av att de har ett spretigt innehåll, görs på olika sätt och att vissa av utredningarna innehåller vaga beskrivningar av orsakerna till frånvaron. Skolinspektionen uppmanar därför skolenheterna att se över sina rutiner för frånvaroutredningar och dokumentation av dessa samt att tydliggöra för personalen vilka rutiner som gäller. Utredningarnas fokus bör vara att kartlägga orsakerna till frånvaron, och att kartläggningen ska utgöra ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster.

Signering av och innehållet i betygskataloger

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Beslut om betyg på kurs är inte dokumenterat på föreskrivet sätt i betygskatalogen

Av huvudmannen ingivna delegationsordningar för Frisörgymnasiet Dragonskolan och Stylistgymnasiet Dragonskolan framgår att rektorn har delegerat uppgiften att se till att betygskatalog förs enligt lag, till den biträdande rektorn.

Den biträdande rektorn har gett in en förteckning över de kurser på Stylistgymnasiet Dragonskolan och Frisörgymnasiet Dragonskolan under läsåret 2022/23 där fler än en lärare varit med om att besluta om betyg. Av den förteckningen, samt av intervjuer med lärare framgår att beslut om betyg i kurserna beslutas av flera lärare i kurserna Hantverk-introduktion, Tradition och utveckling, Frisör 1, 2 och 3, Entreprenörskap, Material och miljö samt Hår- och makeupstylist 2 och 3. Vid en jämförelse av uppgifterna i betygskatalogerna för höstterminen 2022 och vårterminen 2023 med uppgifterna i förteckningen framgår att det saknas signaturer i betygskatalogen från vissa av de lärare som varit med om att fatta besluten i kurserna. I alla fall utom två har endast en av de lärare som fattat beslut om betyg signerat uppgiften i katalogen trots att två eller fler lärare varit med om att besluta om betyget. I två fall har betygskatalogen signerats av två av totalt tre lärare som varit med om att besluta om betyget. Av utredningen

framgår vidare att alla lärare som är angivna i förteckningen över kurser där fler än en lärare varit med om att besluta om betyg, också är behöriga att undervisa i dessa kurser.

Övriga uppgifter i betygskatalogen

Skolinspektionen har tagit del av de betygskataloger för läsåret 2022/23 där de elever som läser vid de båda skolenheterna ingår. I flera fall omfattar betygskatalogerna för de olika kurserna elever från båda skolenheterna. I vissa fall omfattar betygskatalogerna även elever från andra skolenheter. Vissa av betygskatalogerna är försedda med andra skolenhetskoder än Frisörgymnasiet Dragonskolans (skolenhetskod 80951860) och Stylistgymnasiet Dragonskolans (skolenhetskod 98894655) skolenhetskoder. Det förekommer även betygskataloger som enbart avser elever från en skolenhet där skolenhetskoden är korrekt angiven.

I betygskatalogerna för kurserna Service och bemötande 1, Historia 1a2, Svenska 2, Engelska 5, Engelska 6, Bild och form 1b, Fotografisk bild 1 och Psykologi 1 framgår istället helt andra skolenhetskoder än någon av de två aktuella skolenheternas. I de kurser där elever från båda skolenheterna undervisas i samma klass, såsom exempelvis Naturkunskap 1a1, används endast en av de två aktuella skolenhetskoderna, trots att det i betygskatalogen finns elever från båda skolenheterna.

Vidare framgår av betygskatalogerna datum, aktuell skolform samt i de flesta fallen namnet på huvudmannen. I några fall är det ofullständigt angivet med "Umeå". Däremot framgår inte fullständiga namnen på de aktuella skolenheterna i något fall. Istället står det angivet "Dragonskolan". Elevens namn och elevens personnummer framgår i samtliga inskickade betygskataloger. I vissa fall är det tydligt vilken klass eller motsvarande som betygskatalogen avser. Betygskatalogerna innehåller namn på aktuella kurser inklusive kurskoder och poäng samt elevernas betyg efter genomgången kurs och betyg efter provning. Beslut om att inte sätta betyg är markerat med ett horisontellt streck.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 14 § skollagen följer att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Vidare framgår av 3 kap. 16 § 1 st. skollagen att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas.

Av 8 kap 8 § gymnasieförordningen framgår bland annat att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog och att beslut om att inte sätta betyg ska markeras med ett horisontellt streck. Av 8 kap. 28 § gymnasieförordningen följer att Statens skolverk får meddela föreskrifter om utformningen av betygskatalogen.

Av 4 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog följer att varje skolenhet ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg. Enligt 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ska den eller de som beslutar om ett

betyg ska datera uppgiften i betygs katalogen och förse uppgiften med egenhändig eller elektronisk signatur. Enligt 8 § i föreskrifterna ska betygs katalogen innehålla Skolverkets skolenhetskod, skolform, namn på huvudmannen, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen, namn på eleven och elevens personnummer eller motsvarande, namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg, namn på klass eller motsvarande, och i förekommande fall namn på program och studieväg i gymnasieskolan. Enligt 12 § i föreskrifterna ska betygs katalogen vidare innehålla kursens namn, poäng och kurskod, elevens betyg efter genomgången kurs och betyg efter provning.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömning är att Stylistgymnasiet Dragonskolans och Frisörgymnasiet Dragonskolans rektor inte sett till att betygs katalogen förs i enlighet med författningarnas krav. Utredningen visar att det finns flertalet kurser där fler än en lärare beslutar om betyg men där det saknas en eller flera lärares egenhändiga eller elektroniska signaturer i de betygs kataloger där de varit med och beslutat om betyg i kurser. I de fallen saknas också namn och titel på en eller flera lärare som varit med och beslutat om betyg i kurser.

Skolinspektionen bedömer vidare att betygs katalogerna inte innehåller samtliga av de uppgifter som föreskrivs enligt författningarna. Utredningen visar att det i flertalet fall förekommer att fel skolenhetskoder angivits i Frisörgymnasiet Dragonskolans och Stylistgymnasiet Dragonskolans betygs kataloger. Vidare finns det flera exempel på elever som går på den ena skolenheten men som ingår i en betygs katalog som har den andra skolenhetens skolenhetskod angiven. Därtill saknas angivelse av respektive namn på de aktuella skolenheterna i samtliga ingivna betygs kataloger, i några fall är huvudmannens namn ofullständigt angivet med "Umeå" och det är i flera fall otydligt vilken klass eller motsvarande som betygs katalogen avser. Gällande övriga uppgifter som enligt författningarna ska finnas med i betygs katalogerna är Skolinspektionens bedömning att de är korrekt angivna i de granskade katalogerna.

Anmälan om och utredning av kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av de senaste 12 månadernas kränkingsanmälningar för respektive skolenhet. Det har inkommit en anmälan om kränkande behandling per skolenhet. Av intervju med den biträdande rektorn framgår bland annat att hon ansvarar för att ta emot anmälan om kränkningar samt att utreda och besluta om åtgärder vid fall av kränkande behandling. Hon har delegerats den uppgiften i det skolgemensamma dokumentationssystemet Prorenata. När ett ärende om kränkande behandling har initierats av den biträdande rektorn i dokumentationssystemet, skickas en signal om ärendet direkt till huvudmannen. Rektor har i intervju uppgett att även han får en signal om att ett ärende om kränkande behandling har inletts.

Av skolenheternas gemensamma plan mot kränkande behandling framgår bland annat följande. Rutinen vid misstänkt kränkande behandling är att personal på skolan som upptäcker eller får kännedom om att en elev upplever sig utsatt ska meddela rektorn och rektorn ska meddela huvudmannen. Därefter ska rektorn skyndsamt initiera en utredning för att klarlägga vad som hänt. All dokumentation ska vara skriftlig och en blankett benämnd "Anmälan om kränkande behandling" som finns tillgänglig på intranätet ska fyllas i vid varje fall av kränkande behandling. I rutinen står att blanketten skapas direkt när ärendet initieras och rektorn eller kuratorn skapar ett ärende i det skolgemensamma dokumentationssystemet Prorenata. Insatser och samtal dokumenteras sedan fortlöpande i Prorenata.

Av intervjuer med elever, representanter för elevhälsan, lärare, den biträdande rektorn och rektorn framgår att det i båda skolenheternas nuvarande årskurs 3 återkommande förekommit ett grovt språkbruk, hård jargong, konflikter samt problematiskt bemötande mellan lärare och elever. I vissa fall har skolenheterna utrett dessa händelser som ordningsstörande beteenden. Personal från elevhälsan har i intervju uppgett att deras uppfattning är att lärare och mentorer tack vare ett proaktivt arbete förhindrat flera fall av kränkningar innan det gått för långt och att anmälningar av kränkande behandling därmed inte behövt göras.

Elever har i intervju uppgett att det finns grupperingar bland elever i årskurs 2 på båda skolenheterna samt i årskurs 3 på Stylistgymnasiet Dragonskolan. På Stylistgymnasiet Dragonskolan finns det elever som är utanför, sitter ensamma, blir uttittade och saknar kamrater att umgås med och arbeta med i skolan. En elev berättar att hen har delgivit lärare dessa iakttagelser. Den biträdande rektorn har i intervju uppgett att det framförallt i nuvarande årskurs 3 har framkommit att vissa elever av olika orsaker inte vill arbeta med varandra. Hon har bedömt att det då inte handlat om kränkningar och inte upprättat någon anmälan. Hon har vidare uppgett att det finns andra fall där skolans personal eller hon själv borde ha dokumenterat händelser som kränkingsärenden. Kuratorn har i vissa fall pratat direkt med berörda elever och utrett misstänkta kränkningar utan att det gjorts en formell anmälan om kränkande behandling. Rektorn för båda skolenheterna har i intervju uppgett att hans uppfattning är att det sker fler fall av kränkande behandling på de två skolenheterna än som faktiskt anmäls. Han anser därför att personalen på skolenheterna borde anmäla fler fall av kränkande behandling för formell utredning än vad som är fallet i dagsläget.

Den biträdande rektorn har i intervju uppgett att lärare ofta tar upp ärenden om eventuella kränkningar på elevhälsoteammöten alternativt att de kontaktar henne eller kuratorn och delger vad de känner till om en viss händelse, men att det kanske inte går hela vägen till en anmälan. Hon har i intervju på fråga om vem anmälan ska göras till, svarat att personalen i princip alltid hör av sig till henne eller kuratorn och att det framgår av skolenheternas plan mot kränkande behandling.

Specialpedagogen har i intervju uppgett att det händer att lärare kommer till hen för att berätta om en viss händelse som skulle kunna utgöra kränkande behandling, istället för att själv anmäla den som ett fall av kränkande behandling. Hen menar att det finns behov av att tydliggöra att det är den som sett en kränkning, eller som fått kännedom om en kränkning som ska anmäla den. Skolsköterskan uppger att anmälan ska göras i det skolgemensamma dokumentationssystemet Prorenata. När en anmälan är gjord får biträdande rektorn en notis om detta. Skolsköterskan är ofta iblandad i utredningen för att ta reda på vad som skett. Samarbete sker även med kuratorn.

Lärare uppger i intervju att de inte vet vem som tar emot anmälan om kränkningar. En lärare säger att hen tror att hen ska gå in i det skolgemensamma dokumentationssystemet Prorenata. En annan lärare har själv sökt upp och hittat information på intranätet där det stod att anmälan skulle göras där. En lärare uppger att hen inte känner till innehållet i skolenheternas plan mot kränkande behandling, där bland annat rutinen för anmälan finns.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 3 § skollagen följer att med kränkande behandling avses ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att det är huvudmannen som ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 10 § skollagen följer att en personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn som i sin tur är skyldig att anmäla det till huvudmannen. För varje anmälan om kränkande behandling som huvudmannen mottager, ska huvudmannen skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av proposition 2009/10:165 s. 693 framgår att med kränkande behandling avses mobbing och liknande beteenden som har sin grund i att någon exempelvis är överviktig, har en viss hårfärg eller är en "plugghäst" eller utan att den som kränker anger någon specifik egenskap alls hos den elev som utsätts för kränkningar. Att man utan verbala nedsättande omdömen ger uttryck för sitt missnöje genom att till exempel knuffas eller psykiska kränkningar genom till exempel utfrysning omfattas av uttrycket kränkande behandling.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Stylistgymnasiet Dragonskolans och Frisörgymnasiet Dragonskolans arbete med att anmäla kränkande behandling. Utredningen visar att det finns personal som fått kännedom om misstänkta fall av

kränkande behandling i samband med verksamheten men som inte har anmält det till den biträdande rektorn enligt skolenheternas rutiner. Det framgår vidare att kränkande behandling anmäls till olika personer på skolenheterna såsom till specialpedagogen, kuratorn eller diskuteras på elevhälsoteammöten, istället för att anmälas till den biträdande rektorn enligt skolenheternas gemensamma rutin. Den biträdande rektorn har till och med uppgett att anmälan kan göras till kuratorn och att det är i enlighet med rutinen, vilket inte är i enlighet med den skriftliga rutin som Skolinspektionen tagit del av. Det framgår vidare att det finns personal som undervisar på skolenheterna som har begränsad eller ingen kännedom om innehållet i skolenheternas rutiner för anmälan och utredning om kränkande behandling och hur en anmälan om kränkande behandling praktiskt ska gå till.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i arbetet gällande huvudmannens skyldighet att se till att utreda misstänkta fall av kränkande behandling och rektorns skyldighet att anmäla sådana fall till huvudmannen. Av utredningen framgår att vissa fall av misstänkta kränkningar inte blir utredda på grund av att den biträdande rektorn och personalen i förväg värderar hur allvarlig en händelse är innan de avgör om det ska upprättas en anmälan. Detta innebär att fallen inte anmäls till huvudmannen och att huvudmannen inte kunnat uppfylla sitt ansvar att se till att skyndsamt inleda utredningar om kränkande behandling. Vidare begränsar detta huvudmannens underlag för att vidta åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Användningen av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen gett in en skriftlig rutin för hantering av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning som bland annat har beslutats av rektorn för de två aktuella skolenheterna. Rutinen avser omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning i förebyggande syfte för att undvika störningar i undervisningen. I rutinen framgår att det är rektorn som beslutar om rutinen och att om den inte följs kan rektorn besluta om disciplinära åtgärder. Av intervju med den biträdande rektorn framgår att enligt skolenheternas skriftliga rutin gäller att mobiltelefoner ska samlas in i början av varje lektion i samtliga klasser. Vidare följer av de skriftliga ordningsreglerna som gäller för skolenheterna, att detta gäller såvida inte läraren instruerat eleverna att mobiltelefonerna ska användas i undervisningen.

Av intervju med elever framgår att vissa lärare inte samlar in mobiltelefoner vid lektionsstart och att det förekommer att elever använder mobiltelefonen till annat än skolarbete på vissa lektioner. Av vissa lektionsobservationer där elever från båda skolenheterna undervisas framkommer att det finns flera elever per som använder mobiltelefoner och datorer till annat än skolarbete, som till exempel att spegla sig, surfa, spela spel, läsa meddelanden och titta på sociala medier.

Av intervju med lärare framgår att mobiltelefoner inte alltid samlas in och det inte alltid är möjligt att upprätthålla förbudet mot användning av mobiltelefon i undervisningen till annat än skolarbete. Detta bland annat på grund av att andra åtgärder för studiero har prioriterats, som exempelvis att upprätthålla elevernas fasta placeringar i klassrummet.

Av en lektionsobservation framgår att vissa elever lämnat sina mobiltelefoner i avsedd mobillåda, medan andra inte gjort det. Den biträdande rektorn uppger i intervju att hon känner till att det finns problem på skolenheterna med att elever vägrat att lämna in sina mobiltelefoner inför lektionsstart. Hon känner till att alla lärare inte upprätthåller mobiltelefonförbudet för att det tar mycket kraft och ork att se till att alla eleverna följer reglerna.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 4 e § skollagen följer att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning och att rektorn beslutar om sådana rutiner.

Av 5 kap. 4 a § skollagen följer att vid undervisning får endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning förekomma som sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller utgör extra anpassningar eller särskilt stöd. Om det finns särskilda skäl får dock rektorn eller en lärare tillåta en enskild elev att använda en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning även i andra fall.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömning är att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning inte används i enlighet med skollagens krav vid de båda skolenheterna. Förvisso har skolenheterna skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, som har beslutats av rektorn. Dock visar utredningen att det förekommer mobiltelefonanvändning och användning av datorer som sker i strid med lärarens instruktioner samt i strid med skolenheternas egna ordningsregler och rutiner. Användningen sker inte heller alltid som ett medel i undervisningen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Umeå kommuns verksamhet vid Frisörgymnasiet Dragonskolan och Stylistgymnasiet Dragonskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller uppföljning och utredning av elevers frånvaro, signering av och innehållet i betygskataloger, anmälan om och utredning av kränkande behandling samt användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Det finns därför skäl att förelägga Umeå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolenheternas rektor

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med rektorn och den biträdande rektorn samt av delegationsordningar för skolenheterna framgår att rektorn har delegerat en mängd ledningsuppgifter och beslutanderätt i flertalet frågor som rör utbildningen vid skolenheterna, till den biträdande rektorn.

Av delegationsordningarna framgår bland annat att rektorn till den biträdande rektorn har delegerat uppgiften att arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet enligt 4 kap. 4 § skollagen, uppgiften att utveckla formerna för barn- och elevinflytande och föräldrasamverkan enligt 4 kap. 13 § skollagen, beslut om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen, beslut om betygsättning vid oenighet mellan betygsättande lärare enligt 3 kap. 16 § skollagen, beslut om ändring av uppenbart oriktiga betyg enligt 3 kap. 20 § skollagen, beslut att tilldela elev en skriftlig varning enligt 5 kap. 11 § skollagen, beslut om utökat program för enskild elev enligt 4 kap. 23 § gymnasieförordningen, ansvar för att betygs katalog förs enligt 8 kap. 8 § gymnasieförordningen samt beslut om vissa stödåtgärder enligt 9 kap. 5 § gymnasieförordningen.

Av intervjuer med rektorn och den biträdande rektorn samt av skolenheternas plan mot kränkande behandling framgår att rektorn till den biträdande rektorn har delegerat uppgifterna att ta emot anmälan om kränkningar och att utreda och vidta åtgärder vid fall av kränkande behandling enligt 6 kap. 10 § skollagen. Vidare framgår att rektorn till den biträdande rektorn muntligen delegerat följande uppgifter: att utreda frånvaro för elever på de båda skolenheterna, att tillse att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt andra stödåtgärder som de behöver, att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen, att tillse att ämneslärarna inom hantverk får möjligheter till kompetensutveckling, att tillse att studie- och yrkesvägledningen för eleverna på de båda skolenheterna organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, att tillse att eleverna på de båda skolenheterna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, att tillse att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens samt att leda arbetet i skolenheternas elevhälsoteam.

Den biträdande rektorn har i intervju uppgett att det är rektorn som formellt är skolans pedagogiska ledare men att hon i praktiken fullgör uppgifterna att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen och att hon som pedagogisk ledare för skolenheterna och som chef för lärarna har ansvar för skolans resultat. Rektorn har i intervju bekräftat den biträdande rektorns utsaga, med tillägget att han har det övergripande ekonomiska ansvaret, det övergripande pedagogiska ansvaret samt det övergripande personalansvaret. Han träffar dock endast lärarna i arbetslagen vid de båda skolenheterna vid i ett större sammanhang i samband med terminsstarten.

Av intervjuer med de lärare som ingår i skolenheternas gemensamma arbetslag och representanter för elevhälsan som arbetar på skolenheterna framgår att de uppfattar den biträdande rektorn som skolenheternas pedagogiska ledare. En lärare som undervisar aktuella elever men som inte ingår i arbetslaget vid skolenheterna uppger i intervju att hen inte tycker det är tydligt vem som ansvarar för vad, av den biträdande rektorn och rektorn, men att hen kan fråga dem vem som ansvarar för vad.

Det framgår vidare av utredningen att det inte alltid är tydligt vem som bär den författningsreglerade rektorstiteln. Av intervjuer med elever från samtliga årskurser på båda skolenheterna framgår att de uppfattar den biträdande rektorn som skolenheternas rektor och att flera elever inte känner igen rektorns namn. I intervju med lärare och personal ur elevhälsan benämns den biträdande rektor som rektor, vid flertalet tillfällen. Av planen mot kränkande behandling för läsåret 2023/24 tituleras den biträdande rektorn som rektor utan att vara det.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 9 § skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn ska benämnas på detta sätt. Benämningen ska förbehållas den som har en anställning som rektor.

Enligt 2 kap. 10 § skollagen ska rektorn besluta om sin enhets inre organisation och ansvara för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

Av läroplan för gymnasiet (Lgy11) avsnitt 2.6 Rektors ansvar, framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet leds och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för vissa utpekade områden som till

exempel att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero och att organisera studie- och yrkesvägledningen så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.

Av proposition 2009/10:165 s. 250-251 och s. 647 framgår att det är viktigt att varje skolenhet leds av en enda rektor och att det är tydligt vem som har ansvar för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet på skolenheten. Ledningsansvaret får därför inte delas av flera. Rektorn får delegera enskilda ledningsuppgifter och beslutanderätt i vissa frågor och det möjliggör en omfattande frihet vid utformningen av den inre organisationen i skolor men ledningsansvaret för verksamheten ska tydligt åvila rektorn. Det ska vara tydligt för såväl skolans personal som för eleverna och elevernas föräldrar, vem som har ansvaret för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet, liksom för verksamhetens inre organisation och vad detta ansvar innebär. En elev ska aldrig kunna ha mer än en rektor. Rektorn benämns med sin författningsreglerade titel i den dagliga verksamheten och det är bara rektorer som får upprätthålla dessa benämningar. Andra anställda får med andra ord inte i tjänsten kallas för rektor.

Av proposition 2009/10:165 s. 648 framgår vidare att i det ansvar som rektorn har enligt 2 kap. 9 § skollagen att fungera som ledare och samordnare av det pedagogiska arbetet ingår att rektorn också fattar de beslut som ett sådant ansvar kräver. Bestämmelsen om att rektor beslutar om enhetens inre organisation ska enligt lagstiftaren läsas mot denna bakgrund. 2 kap. 10 § andra stycket skollagen innehåller bestämmelser om rektorns möjlighet att delegera sin beslutanderätt. Delegationen ska avse vissa avgränsade ledningsuppgifter eller beslutanderätt i vissa frågor.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömning är att det finns brister rörande användningen av rektorns författningsreglerade titel och att det är otydligt för elever och personal vem som är skolenheternas rektor. Den biträdande rektorn kallas i tjänsten för rektor i skolenheternas plan mot kränkande behandling och av skolenheternas personal samt elever. Av utredningen framgår att de flesta eleverna inte vet vem som är skolenheternas rektor och att de ser den biträdande rektorn som rektor. Vid flera tillfällen under intervju med personal och lärare på skolenheterna benämner de den biträdande rektorn som rektor. Vidare framgår att skolenheternas personal ser den biträdande rektorn som deras pedagogiska ledare. Såväl rektorn som den biträdande rektorn uppger att det inte är rektorn som utövar det pedagogiska ledarskapet på skolenheterna i fråga, utan den biträdande rektorn.

Skolinspektionen vill i sammanhanget uppmärksamma huvudmannen på att det faktum att rektorn har delegerat en stor mängd ledningsuppgifter och beslutanderätt i frågor till den biträdande rektorn, bidrar till att den biträdande rektorn av personalen uppfattas som skolenheternas pedagogiska ledare samt att eleverna uppfattar den biträdande rektor som sin rektor. Skolinspektionen föreslår

därför att huvudmannen och rektorn för skolenheterna ser över rektorns delegation av uppgifter till den biträdande rektorn, med beaktande av att enbart vissa avgränsade ledningsuppgifter eller beslutanderätt i vissa frågor får delegeras enligt gällande lagstiftning. Gällande rektorns ledningsansvar och utövande av det pedagogiska ledarskapet hänvisar Skolinspektionen till den författningstext och de förarbeten som återges i avsnittet Rättslig reglering ovan.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Umeå kommuns verksamhet vid Frisörgymnasiet Dragonskolan och Stylistgymnasiet Dragonskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller användning av rektorstiteln och tydliggörande om vem som är skolenheternas rektor. Skolinspektionen bedömer att bristen är mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Umeå kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero och förebygga kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med biträdande rektorn, lärare, representanter från elevhälsan och elever framgår att det bedrivs ett förebyggande arbete för trygghet och studiero på skolenheterna med att skapa säkra miljöer, att motverka kränkande behandling och att skapa en gemensam värdegrund. Den biträdande rektorn har uppgett att eleverna vid båda skolenheterna varje år får besvara en elevenkät som huvudmannen tagit fram, utöver Skolenkäten från Skolinspektionen. Resultatet av enkäterna analyseras inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Utifrån resultaten har skolenheterna genomfört flera förebyggande och trygghetsfrämjande aktiviteter bland annat 5-minuterssamtal som sker mellan elev och mentor i syfte att stämma av frågor om trivsel, samhörighet, trygghet och studiero. Eleverna deltar på schemalagda Vi-timmar där elever från båda skolenheterna möts och talar om till exempel bemötande mellan elever. Vidare har varje årskurs på skolenheterna tagit fram egna trivselregler. För att öka studieron bland eleverna på skolenheterna har elevhälsan uppdragits att genomföra en kartläggning och analys av studieron på lektionerna och eleverna har deltagit i en workshop på det temat. Den biträdande rektorn uppger att lärarna arbetar mycket med att skapa en kultur av gott bemötande i klasserna.

Huvudmannen tar kontinuerligt del av del av det dokumenterade systematiska kvalitetsarbetet som skolenheterna bedriver och som bland annat rör områdena

trygghet och studiero och det sker årliga kvalitetsdialoger mellan huvudman och skolenheterna där resultaten analyseras.

De två senaste läsårens planer mot kränkande behandling har getts in till Skolinspektionen. Av dem framgår att skolenheterna har ett gemensamt främjande och förebyggande arbete i syfte att förebygga och förhindra att elever på skolenheterna utsätts för kränkande behandling och att planerna baseras på underlag från båda skolenheterna. Den innehåller en översikt över de åtgärder som ska genomföras under läsåret 2023/24 samt en sammanfattning av hur det föregående läsårets planerade åtgärder har genomförts. Av intervjuer med elever, lärare och representanter från elevhälsan framgår att det i planen beskrivna arbetet också i praktiken genomförs. Planen revideras årligen av den biträdande rektorn samt av kuratorn under medverkan av elever genom att ta del av svar om trygghet, studiero och trivsel från bland annat elevenkäter, klassrumsdiskussioner och diskussioner från forum där elever från skolenheterna och politiker möts.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § 2 st. skollagen framgår huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 6 kap. 7–8 §§ skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever och att det genomförs åtgärder för att förebygga det. Huvudmannen ska även se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som huvudmannen avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling) framgår att planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid de verksamheter som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömning är att huvudmannen ser till att det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero på skolenheterna. Huvudmannen tar del av och analyserar skolenheternas systematiska kvalitetsarbete och ser till att skolenheterna erhåller de resurser som krävs för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Huvudmannen ser också till att det finns underlag för att analyser av tryggheten ska kunna göras genom till exempel elevenkäter samt genom forum där elever och skolpolitiker möts för att tala om bland annat frågor om trygghet och studiero.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolenheterna varje år upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med skollagens krav. Eleverna har medverkat vid framtagande, uppföljning och översyn av planerna. De innehåller en översikt över de åtgärder som behövs och de åtgärder som genomförts. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Gällande plan mot kränkande behandling, se även avsnittet Anmälan om och utredning av kränkande behandling.

Elevernas inflytande över sin arbetsmiljö

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Den biträdande rektorn samt elever och lärare har i intervjuer uppgett att det finns klassråd i samtliga klasser på skolenheterna och att lärarna ser till att elevernas synpunkter förs vidare till ledningen för skolenheterna i de fall det behövs. Av skolenheternas plan mot kränkande behandling framgår att frågor om psykosocial arbetsmiljö är en fast punkt på klassråden. Av intervjuer med den biträdande rektorn, elever samt av rektorns skriftliga redogörelse till Skolinspektionen framgår att samtliga klasser på de båda skolenheterna är representerade vid ett forum som sammanträder två gånger per termin. Då finns tillfälle för eleverna att framföra och diskutera synpunkter på utbildningen, trivsel och arbetsmiljö. Den biträdande rektorn uppger att representanterna från forumet också fungerar som referensgrupp för analyser av elevenkäterna. Det finns också ett tillfälle per termin där elever från skolenheterna får möta skolpolitiker för att diskutera frågor som rör elevernas utbildning. Det finns också ett forum för diskussioner mellan elever från samtliga skolenheter i skolbyggnaden, där två elever från de två granskade skolenheterna bland annat är representerade.

Rättslig reglering

Av 4 kap. 13 § skollagen följer att det vid varje skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna. Inom ramen för sådant forum ska eleverna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas. Rektorn ansvarar för att det finns ett forum för samråd och för att informations- och samrådsskyldigheten fullgörs.

Av läroplan (Gy 11) för gymnasieskolan 2.3 följer att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att det finns flera olika forum för eleverna att på flera olika nivåer ta upp frågor som rör verksamheten, arbetsmiljön och som kan ha betydelse för eleverna. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har gett in skriftliga ordningsregler som gäller för flera skolenheter i skolbyggnaden. Av intervju med rektorn, den biträdande rektorn, lärarna och eleverna på skolenheterna framgår att ordningsreglerna som huvudmannen gett in är de ordningsregler som även gäller för Frisörgymnasiet Dragonskolan och Stylistgymnasiet Dragonskolan. Rektorn uppger att han tillsammans med de två andra rektorerna i för skolenheterna i skolbyggnaden gemensamt har beslutat om dem.

Av ordningsreglerna samt av intervju med den biträdande rektorn framgår att ordningsreglerna revideras årligen i samband med ett forum där två elever från varje skolenhet i skolbyggnaden är representerade. Av intervju med biträdande rektorn framgår att eleverna har diskuterat ordningsreglerna i elevsammansatta forum och i klasserna. Den biträdande rektorn uppger vidare att ordningsreglerna följs upp systematiskt i samband med att rektorerna och elevhälsoteamet ses en gång i veckan och att resultatet av uppföljningen leder till riktade insatser mot exempelvis sena ankomster, problem med attityder och att mobiltelefonförbudet inte efterlevs. Samtliga intervjuade elever på skolenheterna uppger att de känner till innehållet i ordningsreglerna och att de går igenom dem i början av terminen.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att det ska finnas ordningsregler för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs, ska regelbundet följas upp. Därtill ska orsakerna till uppföljningens resultat analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsreglerna.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömning är att det finns ordningsregler på skolenheterna i enlighet med skollagens krav. Rektorn för skolenheterna har varit med och beslutat om dem. Utredningen visar att ordningsreglerna omfattas av regelbunden uppföljning och analys som leder till åtgärder och revidering och att det sker under medverkan av bland annat eleverna vid Stylistgymnasiet Dragonskolan och Frisörgymnasiet Dragonskolan. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Utredning och vidtagande av åtgärder mot ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av utredningen framkommer att den biträdande rektorn ansvarar för att tillsammans med undervisande lärare eller mentor samt personal från elevhälsan genomföra utredningar om ordningsstörande beteende. Av ingiven delegationsordning för respektive skolenhet framgår att den biträdande rektorn delegerats beslutanderätten att tilldela en elev en skriftlig varning enligt 5 kap. 11 § skollagen.

Elever och den biträdande rektorn har i intervju uppgett att vid fall av ordningsstörande beteende håller den biträdande rektorn först i ett tillrättavisande samtal med eleven. Om det inte räcker uppger den biträdande rektorn att en skriftlig varning kan tilldelas av henne. Samråd sker med eventuella vårdnadshavare.

Den biträdande rektorn uppger att det har förekommit utredningar om ordningsstörande beteende i klasserna i nuvarande årskurs 3 på grund av att med elever inte kommit i tid till lektioner, att elever inte har haft med sig rätt material till lektionerna samt på grund av elevers bristfälliga bemötande mot lärare. Åtgärder har vidtagits för att få eleverna att ändra sitt ordningsstörande beteende, bland annat i form ett projekt kring värdegrund, attityder och medmänsklighet tillsammans med en skolpräst.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 9 § skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare.

Enligt 5 kap. 10 § skollagen ska rektorn med utgångspunkt i vad som har framkommit vid utredningen se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömning är att arbetet med utredning och vidtagande av åtgärder mot ordningsstörande beteende uppfyller skollagens krav. Den biträdande rektorn utreder elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om elever gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse samt vidtar åtgärder för att få elever att ändra sitt beteende. Samråd sker med eventuella vårdnadshavare. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Stina Johansson.

Utredaren Josefin Eriksson Hedström har varit föredragande i ärendet.